

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 18. marraskuuta 2020
(OR. en)

12848/20

COHOM 85
COPS 396
CFSP/PESC 987
RELEX 884
CONUN 206
COSCE 12
DEVGEN 168
FREMP 119
JAI 976

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024

- Neuvoston päätelmät
- EU:n toimintasuunnitelma

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena neuvoston päätelmät ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta 2020–2024 ja liitteenä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024. Neuvosto hyväksyi ne 17. marraskuuta 2020 kirjallisella menettelyllä neuvoston työjärjestyksen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

**Neuvoston päätelmät ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevasta EU:n
toimintasuunnitelmasta 2020–2024**

1. Näinä aikoina ihmisoikeuksia ja demokratiaa koetellaan ja ne asetetaan kyseenalaiseksi. Neuvosto hyväksyy tähän liittyen ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman vuosiksi 2020–2024 sellaisena kuin se on liitteenä. Neuvosto panee tyytyväisenä merkille yhteisen tiedonannon "Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma 2020–2024" ja panee merkille unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja Euroopan komission 25. maaliskuuta 2020 esittämän yhteisen ehdotuksen neuvoston suositukseksi Eurooppa-neuvostolle päätöksen antamiseksi unionin strategisista tavoitteista, joihin pyritään ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2024 avulla.
2. Tällä toimintasuunnitelmalla neuvosto vahvistaa Euroopan unionin olevan vahvasti sitoutunut edistämään entisestään sitä, että yleismaailmalliset arvot koskevat kaikkia. Ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen tukevat jatkossakin Euroopan unionin sisä- ja ulkopolitiikan kaikkia osatekijöitä.
3. Maailmanlaajuinen kokonaiskuva ihmisoikeuksista ja demokratiasta on ristiriitainen. Vaikka asiassa on otettu harppauksia eteenpäin, ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja jakamattomuuden vastaiseen toimintaan, kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien rajoittamiseen ja demokratian taantumiseen on yhä puututtava. Lisäksi syntyy uusia mahdollisuuksia ja riskejä, jotka liittyvät etenkin teknologian kehitykseen ja maailmanlaajuisiin ympäristöhaasteisiin.

4. Kriisitilanteet ovat erityinen testi ihmisoikeuksien toteutumiselle ja demokraattisten arvojen kunnioittamiselle. Meneillään oleva covid-19-pandemia ja sen sosioekonomiset seuraukset vaikuttavat enenevässä määrin haitallisesti kaikkiin ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioon, syventävät olemassa olevaa eriarvoisuutta ja lisäävät haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin kohdistuvaa painetta. Ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioon investoiminen on olennaisen tärkeää oikeudenmukaisempien, ympäristöystävällisempien, kestävämpien ja osallistavampien yhteiskuntien aikaansaamiseksi. Neuvosto korostaa, että ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio sekä sukupuolinäkökulman huomioon ottava lähestymistapa ovat edelleen EU:n covid-19-pandemiaan vastaamisen ja siitä elpymisen ytimessä. EU sitoutuu varmistamaan, että vastatoimissamme kunnioitetaan kaikkien ihmisarvoa ja ihmisoikeuksia ilman minkäänlaista syrjintää. Ketään ei saa jättää jälkeen eikä mitään ihmisoikeutta ottamatta huomioon.
5. Uudessa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa 2020–2024 esitetään EU:n tavoitteet ja prioriteetit konkreettisille toimille ulkosuhteiden alalla seuraavien viiden vuoden aikana.
6. EU ja se jäsenvaltiot käyttävät kaikkia välineitään kaikilla ulkoisen toiminnan alueilla kohdentaakseen ja vahvistaakseen entisestään EU:n maailmanlaajuisista johtajuutta seuraavien yleisten prioriteettien noudattamisessa: yksilöiden suojelu ja voimaannuttaminen, kestävien, osallistavien ja demokraattisten yhteiskuntien rakentaminen, maailmanlaajuisen ihmisoikeus- ja demokratiajärjestelmän edistäminen, uusien teknologioiden mahdollisuuksien hyödyntäminen ja niihin liittyvien haasteiden ratkaiseminen sekä tavoitteiden saavuttaminen yhteistyön avulla. EU ja sen jäsenvaltiot edistävät naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista, sukupuolten tasa-arvoa sekä naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ensisijaisena prioriteettina kaikilla toiminta-aloilla. Riippumaton kansalaisyhteiskunta, suotuisat kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet sekä ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen ja suojelu ovat keskeisiä tekijöitä näiden ensisijaisten prioriteettien saavuttamisessa.

7. Toimintasuunnitelman tehokas täytäntöönpano edellyttää kaikkien toimijoiden ja sidosryhmien koordinoitua toimintaa. Tähän liittyen neuvosto on tyytyväinen unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan johtajuuteen EU:n ihmisoikeus- ja demokratiapolitiikan johdonmukaisen ja yhtenäisen täytäntöönpanon edistämiseksi. Neuvosto tunnustaa ihmisoikeuksista vastaavan EU:n erityisedustajan merkittävän työn ja on tyytyväinen hänen keskeiseen rooliinsa vuosien 2020–2024 toimintasuunnitelman täytäntöönpanon ohjaamisessa.

8. EU:n edustustot ja toimistot ovat yhdessä jäsenvaltioiden suurlähetystöjen kanssa eturintamassa toimintasuunnitelman tavoitteiden saavuttamisessa. EU tekee tiivistä yhteistyötä muiden maiden sekä kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen kanssa. Kansalaisjärjestöt ovat tärkeitä kumppaneita ja niitä kuullaan koko toimintasuunnitelman täytäntöönpanon ajan. Neuvosto varmistaa tehokkaat jatkotoimet ja seuraa edistymistä säännöllisesti. Neuvosto pyytää kaikkia osapuolia edistämään yhdessä toimintasuunnitelman onnistumista sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa eri puolilla maailmaa.

IHMISOIKEUKSIA JA DEMOKRATIAA KOSKEVA EU:N TOIMINTASUUNNITELMA 2020–2024

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa 2020–2024 asetetaan tavoitetaso ja määritellään EU:n ja sen jäsenvaltioiden prioriteetit suhteissa kaikkiin kolmansiin maihin. Ihmisoikeuksia ja demokratiaa edistetään yhtenäisesti ja johdonmukaisesti kaikilla EU:n ulkoisen toiminnan, kuten kaupan, ympäristön, kehityksen ja terrorismin torjunnan aloilla. On edelleen hyvin tärkeää varmistaa EU:n ulkoisen ja sisäisen politiikan johdonmukaisuus. Covid-19-pandemia on korostanut monenvälisyyden, maailmanlaajuisen yhteistyön ja yhteisvastuullisuuden merkitystä. Ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion kunnioittamisen sekä sukupuolinäkökulman huomioon ottavan lähestymistavan on edelleen oltava pandemiaan vastaamisen ja maailmanlaajuisen elpymisen tukemisen ytimessä. Toimintasuunnitelmalla edistetään kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista.

Toimintasuunnitelman tehokas täytäntöönpano edellyttää EU:n ja jäsenvaltioiden **koordinoituja toimia**. Niissä on otettava huomioon niin EU:n ulkoasiainedustajan, jota Euroopan ulkosuhdehallinto avustaa, Euroopan komission, neuvoston kuin jäsenvaltioidenkin institutionaalinen asema ja toimivalta. Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja on edelleen keskeinen poliittinen toimija ja tärkeässä asemassa ohjaamassa toimintasuunnitelman toteutusta kestävän edistyksen aikaansaamiseksi. Euroopan parlamentilla on erityinen rooli ja merkitys ihmisoikeuksien ja demokratian edistämisessä.

Toimintasuunnitelmassa esitetään yleiset prioriteetit ja tavoitteet, jotka seuraavan viiden vuoden aikana konkretisoidaan ja toteutetaan kaikilla tasoilla: maa-, alue- ja monenvälisellä tasolla. Operatiivisesti nämä **viisi toimintalinjaa** toteutetaan paikan päällä kumppanimaissa. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista sovelletaan sen varmistamiseksi, että sukupuolinäkökohdat huomioidaan kaikissa tämän toimintasuunnitelman sisältämissä toimenpiteissä.

Yli 140 **EU:n edustustoa ja toimistoa** eri puolilla maailmaa sekä **jäsenvaltioiden suurlähetystöt** ovat toteutuksen eturintamassa sovittamassa prioriteetteja ja tavoitteita paikallisiin olosuhteisiin ja raportoimassa tuloksista. EU:n edustustot tekevät toimintasuunnitelman puitteissa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa määritelläkseen toimintamaissaan konkreettiset prioriteetit viisivuotiskaudeksi. Työn tukena ovat **merkittävät taloudelliset ja poliittiset resurssit**. Tavoitteiden saavuttamista edistetään kansallisilla, alueellisilla ja maailmanlaajuisilla ohjelmilla ja hankkeilla sekä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioilla.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää **kaikkien EU:n käytettävissä olevien välineiden** järjestelmällistä ja koordinoitua käyttöä. Näitä välineitä ovat muun muassa seuraavat:

- **poliittiset, ihmisoikeus- ja alakohtaiset politiikkavuoropuhelut** kolmansien maiden ja alueellisten järjestöjen kanssa
- ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat maakohtaiset **strategiat**
- Neuvoston **päätelmät**
- vuoropuhelu ja seurantakäynnit EU:n **yleisen tullietuusjärjestelmän, jäljempänä 'GSP-järjestelmä'**, soveltamiseksi
- vuosien **2021–2027 monivuotiseen rahoituskehukseen** sisältyvät temaattiset ja maantieteelliset ohjelmat, etenkin uusi naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline (erityiset hanke- ja ohjelmajärjestelyt määräytyvät tilanteen mukaan)
- toimet **monenvälisillä ja alueellisilla ihmisoikeusfoorumeilla**: EU:n johdolla annettavat temaattiset ja maantieteelliset päätöslauselmat, joissa käsitellään monenlaisia ihmisoikeuskysymyksiä, tuki muille asiaankuuluville päätöslauselmille, EU:n lausumat ja toimet, osallistuminen interaktiivisiin vuoropuheluihin, julkiset keskustelut ja tiedotustilaisuudet sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa tukevat tapahtumat

- ihmisoikeuksien ja demokratian **puolesta puhuminen: julkisuusdiplomatia ja strateginen viestintä**, tiedotuskampanjat, julkilausumat ja viralliset yhteydenotot, joissa tuomitaan ihmisoikeusloukkaukset ja -rikkomukset ja tunnustetaan ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi toteutetut toimet
- keskeisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten, mukaan lukien työntekijöiden oikeuksia koskevien keskeisten yleissopimusten, tärkeimpien kansainvälistä humanitaarista oikeutta koskevien välineiden sekä asiaankuuluvien alueellisten ihmisoikeusvälineiden ratifioinnin ja täytäntöönpanon **edistäminen**
- ihmisoikeuspuolustajien **oikeudenkäyntien** seuranta ja heidän suora tukemisensa
- EU:n 13 **ihmisoikeussuuntaviivaa**¹ – EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen käytettävissä olevat välineet EU:n ihmisoikeuspolitiikan edistämiseksi
- **vaalitarkkailu** ja vaalien jälkiseuranta
- säännöllinen **vuoropuhelu** kansalaisyhteiskunnan, ihmisoikeuspuolustajien, kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, liiketoiminta-alan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa
- yhteistyö ja koordinointi **monenvälisten ihmisoikeusinstituutioiden ja YK:n ihmisoikeussopimuksella perustettujen elinten** sekä **erityismenettelyjen** kanssa
- **rajoittavat** toimenpiteet
- kohdennettu **koulutus** edustustoissa toimivalle EU:n henkilöstölle.

¹ https://eeas.europa.eu/generic-warning-system-taxonomy/404_en/8441/Human%20Rights%20Guidelines.

1. YKSILÖIDEN SUOJELU JA VOIMAANNUTTAMINEN

Yksilöiden suojelulla ja voimaannuttamisella tarkoitetaan sen varmistamista, että kaikki voivat nauttia täysimääräisesti kansalais- ja poliittisista oikeuksista sekä taloudellisista, sosiaalisista ja sivistyksellisistä oikeuksista. Kaikkien ihmisten voimaannuttaminen (ketään ei jätetä -periaate) merkitsee sitä, että kaikki saavat mahdollisuuden hyödyntää koko potentiaaliaan yhteiskunnan tasavertaisina ja aktiivisina jäseninä. Ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, demokratia, yhdenvertaisuus, oikeusvaltio sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen muodostavat sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, yhteisvastuullisuuden ja luottamuksen kulmakiven niin valtion ja kansalaisten välillä kuin kansalaisten kesken. EU:lle ja sen jäsenvaltioille naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen, sukupuolten tasa-arvon sekä naisten ja tyttöjen voimaantumisen edistäminen ovat ensisijaisia tavoitteita kaikilla toiminta-aloilla.

1.1 Ihmisten suojelu ja eriarvoisuuden, syrjinnän ja syrjäytymisen poistaminen

- a. Toteutetaan toimia kuolemanrangaistuksen poistamiseksi maailmanlaajuisesti. Maissa, jossa kuolemanrangaistus on edelleen käytössä, on vaadittava vähimmäisvaatimusten noudattamista ja pyrittävä kuolemanrangaistusta koskevaan moratorioon sen poistamisen ensimmäisenä vaiheena.
- b. Pyritään poistamaan kidutus ja muu julma, epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus maailmanlaajuisesti ehkäisemällä niitä, asettamalla kieltoja, saattamalla niihin syyllistyneet vastuuseen ja tarjoamalla uhreille oikeussuojakeinoja sekä edistämällä kidutusvälineiden kaupan vastaisen allianssin toimia. Tuetaan vankiloiden ja muiden säilöönottopaikkojen riippumatonta seuranta.

- c. Tuetaan ja suojellaan ihmisoikeuksien puolustajia ja heidän laillisia edustajiaan ottaen huomioon heidän työnsä vaikutukset heidän perheisiinsä. Varmistetaan avun antaminen EU:n ihmisoikeuspuolustajien suojelumekanismien kautta. Otetaan huomioon eräiden ihmisoikeuspuolustajien, kuten naispuolisten ja ympäristön puolesta toimivien ihmisoikeuspuolustajien, kohtaamat erityiset riskit. Pyritään varmistamaan myönteinen tunnustus ihmisoikeuspuolustajien tekemälle merkittävälle työlle kaikilla tasoilla, myös antamalla heidän työlleen julkista tukea. Tuodaan esille yksittäisiä tapauksia, jotka liittyvät muun muassa maa- ja metsätalouden oikeuksiin, työntekijöiden oikeuksiin, luonnonvaroihin, ympäristökysymyksiin, rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen, alkuperäiskansojen oikeuksiin sellaisina kuin ne on määritelty YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevassa julistuksessa, ilmastonmuutokseen, sekä yritysten väärinkäytöksistä aiheutuvia tapauksia, taataan niiden näkyvyys ja tuetaan niitä koskevia toimia.
- d. Tehostetaan pyrkimyksiä taata siviilien suojeleminen aseellisissa konflikteissa, siviili- ja humanitaarinen infrastruktuuri mukaan luettuina, sekä pyritään kansainvälisen humanitaarisen oikeuden täytäntöönpanoon sekä sen vaikutuksen lisäämiseen muun muassa tekemällä yhteistyötä alueellisten ja kansallisten toimijoiden kanssa.
- e. Vauhditetaan toimia kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi kiinnittäen erityishuomiota sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin piirteisiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, omaisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän moninaisiin ja toisiinsa liittyviin muotoihin.
- f. Kehotetaan kaikkia valtioita kunnioittamaan, suojelemaan ja toteuttamaan vähemmistöihin, kuten kansallisiin, etnisiin, uskonnollisiin ja kielivähemmistöihin, kuuluvien henkilöiden ihmisoikeuksia sovellettavien kansainvälisten normien mukaisesti.
- g. Edistetään parhaiden toimintatapojen ja saatujen kokemusten vaihtoa kumppanimaiden kanssa strategioista ja politiikoista rasismiin, rotusyrjinnän, muukalaisvihamielisyyden ja niihin liittyvän suvaitsemattomuuden torjumiseksi.
- h. Vauhditetaan toimia kaikenlaisen ajatuksen, omantunnon, uskonnon tai vakaumuksen vapautteen perustuvan syrjinnän, suvaitsemattomuuden, väkivallan ja vainon torjumiseksi.

- i. Vahvistetaan toimia, joilla pyritään sukupuolten tasa-arvoon sekä sen varmistamiseen, että kaikki naiset ja tytöt saavat täysimääräisesti nauttia kaikista ihmisoikeuksista, ja heidän voimaannuttamiseensa, ilman minkäänlaista syrjintää, mukaan lukien syrjinnän moniperusteiset ja risteävät muodot, soveltaen sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa lähestymistapaa. Näin edistetään myös kaikkien sukupuolten tasa-arvon edistämistä koskevien EU:n toimintasuunnitelmien toteutusta neuvoston vahvistamalla tavalla.
- j. Edistetään kaikenmuotoisen seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan ja syrjinnän, mukaan lukien sosiaaliset normit ja haitalliset käytännöt, kuten naisten sukuelinten silpominen, tyttövauvojen surmaaminen sekä lapsi-, varhais- ja pakkoavioliitot, poistamista ja torjuntaa sekä niiltä suojaamista. Luodaan kumppanuuksia keskeisten kansainvälisten toimijoiden, kuten Euroopan neuvoston, kanssa, jotta voidaan varmistaa, että kansainvälisiin välineisiin perustuvia velvoitteita naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi kunnioitetaan yleismaailmallisesti. Euroopan neuvoston Istanbulin yleissopimuksessa, jonka 21 EU:n jäsenvaltiota on ratifioinut, määritellään joukko vaatimuksia väkivallan ehkäisemiseksi. Niillä myös suojellaan uhreja, varmistetaan väkivaltaan syyllistyneiden vastuuvollisuus ja edistetään kaikkien naisten ja tyttöjen väkivallatonta elämää. Johdetaan Generation Equality -foorumin sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa käsittelevää toimintakoalitiota.
- k. Pyritään kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteuttamiseen sekä Pekingin toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman² ja niihin liittyvien tarkistuskokousten tulosten täydelliseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon, ja ylläpidetään tässä yhteydessä seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin liittyvää sitoumusta³. Pidetään edelleen yllä sitoumusta edistää, suojella ja toteuttaa jokaisen yksilön oikeutta hallita täysin omaan seksuaalisuuteensa ja seksuaali- ja lisääntymisterveyteensä liittyviä kysymyksiä ja päättää niistä vapaasti ja vastuullisesti ilman syrjintää, pakottamista tai väkivaltaa. Korostetaan edelleen, että kaikilla pitäisi olla mahdollisuus saada kohtuulliseen hintaan laadukasta ja monipuolista seksuaali- ja lisääntymisterveyteen liittyvää tietoa, koulutusta, kattava seksuaalikasvatus mukaan lukien, ja terveydenhuoltopalveluja.

² https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_CONF.177_20.pdf.

³ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf.

- l. Vauhditetaan toimia kaikenlaisen homo- ja biseksuaalisiin sekä trans- ja intersukupuolisiin henkilöihin (hlbti) kohdistuvan syrjinnän ja häirinnän, mukaan lukien hlbti-fobiaan perustuva väkivalta, vihapuhe ja viharikokset, ehkäisemiseksi, paljastamiseksi ja torjumiseksi. Tuomitaan aktiivisesti syrjivät lait, toimintapolitiikat ja käytännöt, mukaan lukien suostumukseen perustuvien samaa sukupuolta olevien henkilöiden suhteiden rangaistavuus, ja torjutaan niitä.
- m. Edistetään edelleen lapsen oikeuksien kunnioitusta, suojelua ja toteutumista. Edistetään ja toteutetaan toimenpiteitä kaikenlaisen lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi ja siihen puuttumiseksi. Autetaan kumppanimaita lastensuojelujärjestelmien kehittämisessä ja vahvistamisessa. Tuetaan vailla vanhempien huolenpitoa elävien lasten laadukkaan vaihtoehdoisen hoidon kehittämistä ja siirtymistä laitoshoidosta laadukkaaseen perhe- ja yhteisöpohjaiseen hoitoon.
- n. Edistetään ikääntyneiden henkilöiden kaikkien ihmisoikeuksien toteutumista kaikkina aikoina ja varmistetaan heidän tarpeitaan vastaavat riittävät ja kestävät ratkaisut.
- o. Edistetään ihmisoikeusperustaista toimintamallia keskittyen haavoittuvissa tilanteissa oleviin henkilöihin, kuten muuttajiin, pakolaisiin, turvapaikanhakijoihin, maan sisäisesti siirtymään joutuneisiin ja valtiottomiin henkilöihin kansainvälisen oikeuden ja kansainvälisten normien mukaisten kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisesti ja noudattaen olemassa olevia toimintapolitiikkoja ja lainsäädäntökehyksiä. Vahvistetaan valtioiden, kansalaisyhteiskunnan ja YK:n kumppanien valmiuksia soveltaa tätä lähestymistapaa ja tuetaan toimenpiteitä, joilla parannetaan kotoutumista, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja laadukkaiden palvelujen saatavuutta, kunnioittaen samalla täysin EU:n toimivaltaa ja kansallista toimivaltaa.
- p. Tuetaan toimenpiteitä, joilla puututaan ilmastonmuutoksen, ympäristön tilan heikentymisen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtymisen muodostamiin suuriin riskeihin ja niiden vakaviin vaikutuksiin, jotka kohdistuvat ihmisoikeuksien, kuten elämää, terveyttä, puhdasta juomavettä ja jätevesihuoltoa, elintarvikkeita, asianmukaisia asuinoloja ja riittävää elintasoja koskevien oikeuksien käyttöön, myös ilmastonmuutoksen vuoksi kotiseudultaan siirtymään joutuneiden osalta.

1.2 Ihmisten voimaannuttaminen

- a. Luodaan edellytykset naisten ja tyttöjen voimaannuttamiselle ja sen varmistamiselle, että he voivat täysimääräisesti, tosiasiallisesti ja merkityksellisesti osallistua kaikkiin elämänaloihin ja tulla niillä yhtäläisesti edustetuiksi, muun muassa poistamalla sukupuolistereotyyppioita ja puuttamalla rakenteelliseen eriarvoisuuteen, kuten sukupuolten väliseen digitaaliseen kuiluun. Kaikissa tämän toimintasuunnitelman toimenpiteissä, myös niissä, joilla pyritään parantamaan kotoutumista, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja laadukkaiden palvelujen saatavuutta, otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat.
- b. Tuetaan valtion viranomaisia, jotta ne voivat taata oikeushenkilöllisyyden kaikille ja erityisesti jotta vastasyntyneiden yleinen rekisteröinti voidaan varmistaa.
- c. Edistetään ja tuetaan lasten ja nuorten osallistamista mielekkäällä tavalla heihin vaikuttavaan päätöksentekoon kaikilla tasoilla ja heidän aktiivista osallistumisestaan tähän sekä varmistetaan edelliset, myös EU:n toimintapolitiikkojen laatimisessa ja toteuttamisessa.
- d. Kannustetaan kolmansiä maita ratifioimaan ja panemaan täytäntöön YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Autetaan ehkäisemään ja poistamaan asenteisiin, instituutioihin ja ympäristöön liittyviä esteitä. Varmistetaan infrastruktuurin, liikenteen ja tieto- ja viestintätekniikan saatavuus sekä osallistavat palvelut, kuten laadukas koulutus (mukaan lukien etäopetus) sekä terveydenhuolto-, oikeus- ja työvoimapalvelut.
- e. Tuetaan alkuperäiskansoja edistämällä niiden osallistumista asiaankuuluviin ihmisoikeus- ja kehitysprosesseihin ja noudattamalla vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta kaikissa niitä koskevissa päätöksissä.

1.3 Perusvapauksien edistäminen ja kansalaistoiminnan ja poliittisen toimintatilan vahvistaminen

- a. Kannustetaan tunnustamaan kansalaisyhteiskunnan keskeinen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa ja ihmisoikeuksien edistämässä, ja tuetaan sitä.
- b. Edistetään turvallista ja suotuisaa toimintaympäristöä, jossa kansalaisyhteiskunta voi toimia itsenäisesti, mukaan lukien pitkän aikavälin joustava strateginen tuki kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittämiseksi ja tarkoituksenmukaiselle osallistumiselle kansallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla. Tuomitaan lainsäädäntö, joka aiheettomasti rajoittaa ihmisoikeuspuolustajien, toimittajien, mediatyöntekijöiden ja kansalaisyhteiskunnan työtä muun muassa mielivaltaisilla menettelyillä ja rajoituksilla, erityisesti ulkomaisen rahoituksen osalta, ja toteutetaan sitä koskevia asianmukaisia toimia.
- c. Kehitetään välineitä, joiden avulla voidaan havaita varhaisia merkkejä kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien rajoittamisesta ja demokratian taantumisesta esimerkiksi digitaaliteknologian ja terrorisminvastaisten toimenpiteiden samoin kuin hätätilan aikana käyttöön otettujen suhteettomien toimenpiteiden avulla, ja reagoida näihin hälytysmerkkeihin. Tuetaan parhaiden käytäntöjen pohjalta toimintamahdollisuuksien rajoittamista ja demokratian taantumista ehkäiseviä ja torjuvia toimia ja kehitetään välineitä kansalaistoiminnan ja demokraattisen toimintaympäristön haasteiden ja mahdollisuuksien seuraamiseksi ja ennakoimiseksi.
- d. Suojellaan ja edistetään sananvapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta verkossa ja sen ulkopuolella samoin kuin tiedonsaantia. Toteutetaan disinformaation torjuntatoimia, esimerkiksi lisäämällä yleistä tietoisuutta ja edistämällä julkista keskustelua tällaisten toimien yhteydessä.
- e. Parannetaan toimittajien ja mediatyöntekijöiden turvallisuutta ja suojelua esimerkiksi edistämällä sananvapautta tukevaa ympäristöä ja tuomitsemalla heihin niin verkossa kuin sen ulkopuolella kohdistuvat hyökkäykset ja muunlainen häirintä ja pelottelu, ja puututaan naispuolisten toimittajien kohtaamiin erityisuhkiin. Varmistetaan, että häirinnän, pelottelun tai uhkailun kohteena olevat saavat apua EU:n ihmisoikeuspuolustajien suojelumekanismien kautta. Tuetaan media-aloitteita ja vedotaan valtion viranomaisiin, jotta ne ehkäisevät ja tuomitsevat väkivallan ja toteuttavat tehokkaita toimenpiteitä rankaisemattomuuden lopettamiseksi.

- f. Ehkäistään ja vastustetaan rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapautteen kohdistuvia loukkauksia, mukaan lukien kansalaisyhteiskuntaan, työntekijöihin ja työnantajiin kohdistuvia loukkauksia.
- g. Edistetään osallistavaa vuoropuhelua ja poliittisten kriisien ja joukkomielenosoitusten rauhanomaista ratkaisemista ihmisoikeusnormien mukaisesti. Kehitetään kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten toimijoiden valmiuksia vastata spontaanien kansalaisliikkeiden esiin tuomiin epäkohtiin ihmisoikeusnormien mukaisesti. Tuomitaan rauhanomaisiin mielenosoittajiin kohdistettu pelottelu, uhkailu ja väkivalta.
- h. Edistetään ja tuetaan kaikkien yksilöiden oikeutta uskontoon tai vakaumukseen sekä oikeutta uskonnottomuuteen. Suojellaan yksilöiden oikeutta tunnustaa uskontoaan tai vakaumustaan, muuttaa sitä tai luopua siitä pelkäämättä väkivaltaa, vainoa tai syrjintää. Tuomitaan ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauden suhteettomat rajoitukset ja toteutetaan niiden osalta asianmukaisia toimia.
- i. Tuetaan uskontojen välistä vuoropuhelua ja pyritään tavoittamaan uskonnolliset toimijat ja arvioimaan, miten ne voivat osallistua ihmisoikeuksien suojeluun ja edistämiseen, kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen, sekä rauhanpalauttamiseen, konfliktinestoon ja sovittelu- ja välitystoimiin, sekä löytämään synergioita käynnissä olevien YK:n aloitteiden kanssa.
- j. Tuetaan toimia, joilla suojellaan akateemista vapautta sekä oppilaitosten autonomiaa ja turvataan niiden valmiudet tarjota verkko- ja etäopetusta. Edistetään ihmisoikeuskasvatuksen antamista YK:n maailmanlaajuisen ihmisoikeuskasvatusohjelman pohjalta.

1.4. Taloudellisten, sosiaalisten, sivistyksellisten ja työntekijöiden oikeuksien vahvistaminen

- a. Vahvistetaan ihmisoikeuksien ja ympäristön välistä yhteyttä, mukaan lukien ilmastomuutoksen huomioon ottaminen EU:n ulkoisessa toiminnassa. Tuetaan toimia, joilla lisätään tietoisuutta ilmastomuutoksen ja ympäristön tilan heikentymisen ihmisoikeusvaikutuksista.
- b. Sisällytetään taloudelliset, sosiaaliset, sivistykselliset ja työntekijöiden oikeudet tosiasiallisesti kumppanimaiden kanssa käytäviin EU:n ihmisoikeusvuoropuheluihin ja taataan samalla synergia muiden kuulemisten sekä GSP+- ja EBA-menettelyjen mukaisten tarkkailukäyntien kanssa.
- c. Edistetään lapsityövoiman nollatoleranssia ja pakkotyön poistamista. Tuetaan kaikentasoisia kumppanuuksia, työntekijöiden oikeuksia EU:n kauppasuhteissa, ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta globaaleissa toimitusketjuissa ja pyrkimyksiä edistää pakkotyötä koskevan ILO:n pöytäkirjan ratifiointia.
- d. Tuetaan viranomaisten roolia sellaisten ympäristösäädösten hyväksymisessä ja noudattamisen varmistamisessa, joiden tavoitteena on turvallisen, puhtaan, terveellisen ja kestäväen ympäristön turvaaminen, muun muassa edistämällä hyvää hallintotapaa ja luonnonvarojen yhteisöperustaista hallintaa, oikeusvaltioperiaatetta, tiedonsaantia, yleisön ottamista mukaan päätöksentekoon sekä oikeussuojan saatavuutta ympäristö- ja ilmastoasioissa.
- e. Autetaan valtion viranomaisia laatimaan ja panemaan täytäntöön ihmisoikeuksia tukevia lakeja, sääntöjä, ohjelmia ja politiikkoja, jotka koskevat vettä, elintarvikkeita, maankäyttöä, luonnonvaroja, asumista ja omaisuutta.
- f. Tuetaan turvallisen, riittävän ja kohtuuhintaisen juomaveden, jätevesihuollon ja yleisen hygienian saatavuutta ja korostetaan näihin liittyvää ihmisoikeusnäkökulmaa.
- g. Vähennetään eriarvoisuutta torjumalla köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä sekä edistämällä sosiaalipalvelujen, mukaan lukien laadukkaan ja kohtuuhintaisen terveydenhuollon ja osallistavan ja tasavertaisen koulutuksen, myös etäopetuksen, syrjimätöntä saatavuutta. Lisätään alan toimijoiden valmiuksia vastata poikkeuksetta kaikkien haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden erityistarpeisiin.

- h. Tuetaan terveyden edistämistä ja yhtäläisiä mahdollisuuksia saada ennalta ehkäiseviä terveyspalveluja ja kaikkien oikeutta parhaimpaan mahdolliseen terveyteen, erityisesti kriisiaikoina, kiinnittäen erityishuomiota syrjinnästä ja syrjäytymisestä kärsiviin henkilöihin.
- i. Edistetään ihmisarvoista työtä ja ihmiskeskeistä työn tulevaisuutta ajantasaistetulla EU:n lähestymistavalla ja varmistetaan työelämän peruseriaatteiden ja -oikeuksien sekä kaikkien työntekijöiden turvallisia ja terveellisiä työoloja koskevien oikeuksien noudattaminen ja väkivallasta ja häirinnästä vapaa työelämä. Edistetään työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua sekä asiaa koskevien ILO:n yleissopimusten ja pöytäkirjojen ratifiointia ja tosiasiallista täytäntöönpanoa. Vahvistetaan vastuullista hallintaa ja sosiaalisen suojelun saatavuutta globaaleissa toimitusketjuissa.
- j. Parannetaan siirtotyöläisten työoloja muun muassa poistamalla kaikenlainen pakkotyö ja hyväksikäyttö. Tuetaan kolmansien maiden siirtotyöläisiä, etenkin naisia, ja heidän yhteisöjään puolustamaan oikeuksiaan, raportoimaan epäkohdista, hakemaan oikeutta ja järjestäytymään.
- k. Edistetään sivistyksellisten oikeuksien kunnioittamista siten, että taataan mahdollisuus monimuotoisuuden ja kulttuuri-identiteetin ilmaisuun sekä edistetään kulttuuriperinnön säilyttämistä.

1.5 Oikeusvaltioperiaatteen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäytön tukeminen

- a. Edistetään oikeusvaltioperiaatetta, tuetaan riippumattoman ja puolueettoman oikeuslaitoksen lujittamista, vastustetaan tuomareihin ja kansallisiin oikeusjärjestelmiin kohdistuvaa ulkoista painostusta sekä edistetään oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sen varmistamiseksi, että oikeudenkäytössä kunnioitetaan ihmisoikeuksia.
- b. Edistetään oikeuksiin perustuvaa ja tasa-arvokysymykset huomioivaa oikeudenkäyttöä ja oikeussuojan sekä oikeusavun saatavuutta, muun muassa hyödyntämällä taloudellista apua ja digitaalisia innovaatioita, keskittyen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin ihmisiin.

- c. Tuetaan ihmisoikeuksia kunnioittavien vaihtoehtoisten riidanratkaisumekanismien käyttöönottoa tai lujittamista keinona edistää korjaavaa oikeutta ja vähentää ihmisoikeusrikkomusten uhrien oikeuden toteutumisen oikeudellisia, käytännön ja muita esteitä.
- d. Tuetaan lapsiystävällisten oikeusjärjestelmien kehittämistä kaikkien oikeuden kanssa tekemisiin joutuneiden ja vapautensa menettäneiden lasten hyväksi.
- e. Tuetaan vapautensa menettäneiden henkilöiden vankilaolojen ja kohtelun parantamista kansainvälisten vaatimusten mukaisesti.

1.6 Vastuuvollisuuden puutteen korjaaminen, rankaisemattomuuden torjuminen ja siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen tukeminen

- a. Perustetaan uusi horisontaalinen EU:n ihmisoikeusseuraamusten järjestelmä, jolla puututaan vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin ja -rikkomuksiin maailmanlaajuisesti.
- b. Laaditaan kokonaisvaltaisia EU:n lähestymistapoja, joilla voidaan varmistaa vastuuvollisuus erityisesti kaikkein vakavimmissa ihmisoikeusloukkaus- ja -rikkomustapauksissa, ja tukea korjaavia toimia hakevia uhreja yhdistämällä kansalliset ja kansainväliset toimet ja pohjaamalla EU:n käytäntöihin, jotka koskevat muun muassa Kansainvälistä rikostuomioistuinta, lapsia aseellisissa selkkauksissa, naisia, rauhaa ja turvallisuutta, konflikteihin liittyvästä seksuaalisesta tai sukupuoliperusteisesta väkivallasta selviytyneitä, siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä sekä kidutuksen ja muun kaltoinkohtelun torjuntaa.
- c. Edistetään Rooman perussäännön ja sen täydentävyysperiaatteen kansallista täytäntöönpanoa erityisesti lujittamalla kansallisia rikosoikeusjärjestelmiä.
- d. Toimitaan yhdessä kansainvälisten ja kansainvälisiä ja kansallisia piirteitä yhdistävien rikostuomioistuinten sekä toimeksiannon saaneiden YK:n mekanismien kanssa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuksia koskevan kansainvälisen oikeuden rikkomista koskevien tietojen keruun, koostamisen, säilyttämisen ja analysoimisen tukemiseksi.
- e. Tuetaan maan sisäisiä aloitteita ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista rankaisematta jättämisen torjumiseksi sekä siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä, muun muassa vahvistamalla yhteyksiä YK:hon.

- f. Edistetään aktiivisesti toimia tahdonvastaisten katoamisten ja laittomien teloitusten estämiseksi.
- g. Edistetään jatkuvaa poliittista sitoutumista suojeluvastuuseen ja sen toteuttamiseen helpottamalla vuoropuhelua YK:n kanssa ja sitoutumista YK:hon sekä soveltamalla suojeluvastuun käsitettä analyyttisenä välineenä maiden erityistilanteisiin. Priorisoidaan laajamittaisten hirmutekojen ehkäisemiseen tähtääviä EU:n varhaisia toimia.
- h. Edistetään toimenpiteitä ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja sen poistamiseksi kokonaan, myös vastustamalla siihen syyllistyneiden rankaisemattomuutta kaikissa tapauksissa. Edistetään toimenpiteitä kaikkien uhrien, erityisesti naisten ja lasten, avustamiseksi ja suojelemiseksi heidän tarpeidensa mukaisesti, myös antamalla mielenterveys- ja psykososiaalista tukea ja käyttämällä sukupuolinäkökohdat huomioon ottavaa ja lapsisensitiivistä lähestymistapaa.

2. KESTÄVIEN, OSALLISTAVIEN JA DEMOKRAATTISTEN YHTEISKUNTIEN RAKENTAMINEN

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on olennainen osa kestäviä, osallistavia ja demokraattisia yhteiskuntia. Tällaisten yhteiskuntien perustana ovat avoimet ja vastuulliset instituutiot, edustukselliset parlamentit ja aktiiviset kansalaiset, ja ne tarjoavat kansalaisjärjestöille ja riippumattomille tiedotusvälineille turvallisen ja suotuisan toimintaympäristön, jossa ne voivat tuoda esiin huolenaiheita, vaikuttaa politiikkaan, valvoa päätöksentekijöitä ja saattaa heitä vastuuseen. Ihmisoikeudet ja demokratia liittyvät toisiinsa ja vahvistavat toisiaan.

2.1 Demokraattisten, vastuullisten ja avoimien instituutioiden vahvistaminen

- a. Tuetaan vallanjakoa, oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja puolueettomuutta, oikeusjärjestelmän tehokkuutta, laatua ja vastuuvollisuutta sekä perustuslaillisia takeita kumppanimaissa.

- b. Tuetaan parlamentaaristen instituutioiden pyrkimyksiä lisätä valmiuksiaan hoitaa valvonta-, lainsäädäntö-, edustus- ja budjetointitehtäviään, muun muassa vertaisvaihdon avulla. Näin varmistetaan, että oikeudenmukaisia demokraattisia menettelyjä noudatetaan ja tapauksen mukaan kehitetään vaalien välisenä aikana.
- c. Parannetaan vaaliprosessien luotettavuutta ja osallistavuutta tukemalla riippumatonta kansallista vaalitarkkailua ja prosesseihin liittyviä alueellisia ja kansainvälisiä verkostoja, vahvistamalla vaalien järjestelyelinten ja julkishallinnon valmiuksia sekä edistämällä osallistavia lainsäädäntökehyksiä ja niiden soveltamisen valvontaa.
- d. Varmistetaan EU:n ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) vaalitarkkailuvaltuuskuntien suositusten järjestelmälliset jatkotoimet sekä poliittisten että yhteistyövälineiden avulla. Edistetään yhteistä lähestymistapaa jälkiseurantaan kansainvälisessä tarkkailijoiden yhteisössä, erityisesti Afrikan unionin (AU), Amerikan valtioiden järjestön (OAS) ja YK:n kanssa.
- e. Tehostetaan EU:n vaalitarkkailun roolia EU:n laajemmassa ihmisoikeus- ja demokratiatukikehyksessä muiden keskeisten EU:n ulkopoliittisten tavoitteiden lujittamiseksi.
- f. Kehitetään ja parannetaan vaalitarkkailumenetelmiä, joilla seurataan ja arvioidaan sosiaalisen median ja muiden digitaalitekniologioiden kansainvälisten normien vastaista käyttöä vaalikampanjoiden aikana, tarkoituksena ehkäistä pyrkimyksiä vääristää vaaleja ja valmistautua sellaisten varalle.
- g. Tuetaan sellaisten toimintapoliittisten kehysten laatimista, joiden yhteydessä vaaleja ja demokraattisia prosesseja verkon ulkopuolella säänteleviä sääntöjä sovelletaan verkkoympäristössä, ja autetaan kehittämään valmiuksia näiden kehysten soveltamiseksi. Nojataan tässä EU:n omiin toimiin, joita ovat muun muassa disinformaation torjuntaa koskeva toimintasuunnitelma⁴, komission vaalipaketti⁵, disinformaatiota koskevat käytännösäännöt⁶, tuleva eurooppalaisen demokratian toimintasuunnitelma sekä digitaalisia palveluja koskeva säädös.

⁴ https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/action_plan_against_disinformation.pdf.

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights_en#electionsnetwork.

⁶ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

- h. Tehostetaan demokraattisten instituutioiden paikallistason tukitoimia esimerkiksi tukemalla hallinnon hajauttamista ja paikallishallinnon avoimuutta, osallistavuutta ja vastuullisuutta.
- i. Annetaan kattavaa apua korruption ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tukemalla julkishallintouudistuksia, tehokkaita korruptiontorjuntastrategioita ja oikeudellisia kehyksiä, mukaan lukien väärinkäytösten paljastajien ja todistajien suojeleminen, erikoistuneet elimet, parlamentit, riippumattomat tiedotusvälineet ja kansalaisyhteiskunta, ja laaditaan korruption vastaiset suuntaviivat. Tuetaan korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen ratifiointia ja täytäntöönpanoa.
- j. Tuetaan kansalaisjärjestöjä kotimaisten resurssien tehokkaan, tasapuolisen, avoimen ja vastuullisen käyttöönoton seurannassa ja käyttöönottoon osallistumisessa sekä sen varmistamisessa, että veropolitiikalla ja verotuksen täytäntöönpanolla torjutaan epätasa-arvoa ja laittomia rahoitusvirtoja ja tuetaan osallisuutta.
- k. Tuetaan sähköistä hallintoa koskevia aloitteita, joilla lisätään julkisen sektorin avoimuutta ja vastuuvastavuutta ja parannetaan siten kansalaisten luottamusta valtioihin.
- l. Tuetaan ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan tutkimukseen ja käytäntöön perustuvan tiedon käyttöä tehokkaampien toimien suunnittelussa ja mahdollistamisessa.

2.2 Reagoivan, osallistavan ja edustavan päätöksenteon edistäminen

- a. Pyritään siihen, että kaikenlaiset naiset ja nuoret osallistuvat kaikessa moninaisuudessaan tasavertaisesti, täysimääräisesti, tosiasiallisesti ja merkityksellisesti kaikkiin julkisen ja poliittisen elämän aloihin kaikilla tasoilla, muun muassa edistämällä heidän pääsemistään poliittisten puolueiden vaaliluetteloissa asemiin, joista he voisivat tulla valituiksi, ja parantamalla heidän ehdokasvalmiuksiaan.

- b. Tuetaan moniarvoisia puoluejärjestelmiä ja parannetaan puolueiden valmiuksia poliittisesti riippumattomalla tavalla muun muassa siten, että avustetaan sellaisten kansainvälisten normien soveltamisessa, jotka koskevat läpinäkyvää puoluerahoitusta, sisäistä demokratiaa ja osallistavuutta ehdokkaiden ja toimenhaltijoiden valinnassa. Edistetään ja tuetaan tätä silmällä pitäen vaaleja ja poliittisia puolueita koskevien lakien hyväksymistä ja edistetään tasapuolisia toimintaedellytyksiä vaaliprosessien yhteydessä. Tuetaan puolueiden välisten käytännesääntöjen laatimista vaalivilpin ja vaaleihin liittyvien väkivaltaisuuksien ehkäisemiseksi ja lisätään parlamenttien valmiuksia edistää ja suojella ihmisoikeuksia ja perusvapauksia.
- c. Lisätään poliittisten puolueiden ja valvontavirastojen valmiuksia erityisesti konfliktitilanteissa ja siirtymävaiheissa. Tuetaan puolueiden välisiä liittoutumia ja vuoropuhelua yhteistä huolta aiheuttavista poliittisista kysymyksistä.
- d. Edistetään kansalaisyhteiskunnan valvontaan ja vastuuvollisuuteen liittyvää roolia sekä julkisella että yksityisellä sektorilla tukemalla verkkoteknologioiden käyttöä ihmisoikeusnormien, oikeusvaltioperiaatteen ja demokratian periaatteiden mukaisesti.
- e. Lisätään demokraattisten prosessien avoimuutta, erityisesti eri toimijoiden käyttämän poliittisen ja mielipidekampanjoinnin rahoittamisen suhteen.
- f. Edistetään aktiivista kansalaisuutta ja kaikkien täysimääräistä ja syrjimätöntä osallistumista julkiseen ja poliittiseen elämään. Kansalaiskasvatusta, mukaan lukien etäopetus ja verkkomedian lukutaitoa koskevat toimet, olisi tarjottava erityisesti naisille, lapsille, nuorille, vammaisille henkilöille, vähemmistöille ja alkuperäiskansoihin kuuluville henkilöille ja muille haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille.

2.3 Disinformaation torjunnan, riippumattomien ja moniarvoisten tiedotusvälineiden sekä tiedonsaannin tukeminen

- a. Tuetaan tiedonsaannin parantamista, medianvapautta, oikeutta yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaa koskevia lainsäädäntöaloitteita eurooppalaisten ja kansainvälisten vaatimusten mukaisesti ja aloitteiden tehokasta täytäntöönpanoa.
- b. Edistetään medianvapautta ja moniarvoisuutta verkossa ja sen ulkopuolella tukemalla riippumattomien tiedotusvälineiden resursseja ja kestävyyttä ja edistämällä luotettavan tiedon saantia erityisesti vaalien aikana. Autetaan tutkivaa journalismia ja kansalaisyhteiskuntaa seuraamaan valtioiden suoriutumista hallinnoimisesta ja ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamisesta. Torjutaan yrityksiä vaikuttaa riippumattomaan ja moniarvoiseen mediaan ja painostaa sitä.
- c. Edistetään pyrkimyksiä torjua disinformaatiota, vihapuhetta sekä väkivaltaiseen ääriajatteluun perustuvaa ja terroristista sisältöä, esimerkiksi tukemalla verkkomedian lukutaitoa ja digitaalisia taitoja turvaten samalla kaikki perusvapaudet. Lujitetaan kansalaisjärjestöjen ja riippumattomien tiedotusvälineiden kykyä havaita, paljastaa ja tuoda julki disinformaatiota ja tiedon manipulointia. Tuetaan riippumatonta ja uskottavaa faktantarkistusta ja tutkimusta sekä tutkivaa journalismia, myös paikallistasolla. Tuetaan kansalaisaloitteita, jotka edistävät luotettavaa tiedotusta ja medianvapautta.
- d. Edistetään avointa, turvallista, kohtuuhintaista ja helposti ja syrjimättömästi saatavilla olevaa internetyhteyttä kaikille. Torjutaan internetyhteyksien katkaisemista erityisesti vaalien ja ihmisoikeusloukkausten yhteydessä.

2.4 Konfliktien ehkäisyä ja kriisinratkaisua koskevan, ihmisoikeuksiin perustuvan ja osallistavan lähestymistavan vahvistaminen

- a. Tuetaan nuorten, erityisesti nuorten naisten, ja uskonnollisten toimijoiden merkityksellistä osallisuutta ja täysimääräistä, tehokasta ja merkityksellistä osallistumista kaikkiin toimiin, joilla ehkäistään hirmutekoja ja ratkaistaan konflikteja ja rakennetaan ja ylläpidetään rauhaa.

- b. Kehitetään ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjen, ihmisoikeuspuolustajien ja kansalaisliikkeiden valmiuksia seurata ja dokumentoida säännöllisesti ihmisoikeusloukkauksia ja -rikkomuksia, myös konfliktitilanteissa.
- c. Pyritään edelleen vahvistamaan ihmisoikeuksien, sukupuolten tasa-arvo mukaan luettuna, turvallisuuden, ympäristön tilan heikentymisen ja ilmastonmuutoksen – joka on merkittävä uhkia moninkertaistava tekijä – välisiä yhteyksiä politiikkavuoropuheluissa, konfliktinestossa, kehitysyhteistyössä ja humanitaarisissa toimissa sekä katastrofiriskien vähentämisstrategioissa.
- d. Taataan täydentävyys naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2019–2024 kanssa ja sen tosiasiallinen toteuttaminen.
- e. Tehostetaan toimia sellaisten tekojen lopettamiseksi ja ehkäisemiseksi, jotka loukkaavat vakavasti aseellisista konflikteista kärsiviä lapsia, ja tuetaan demobilisaatiota, pitkän aikavälin kuntoutusta ja yhteiskuntaan sopeuttamista myös olemassa olevien YK:n mekanismien pohjalta ja lisäksi koordinoitua niiden kanssa.
- f. Lisätään edelleen johdonmukaisuutta EU:n ihmisoikeus- ja kriisinhallintapolitiikkojen ja -toimien välillä, myös EU:n maakohtaisten ihmisoikeus- ja demokraatiastrategioiden puitteissa, ja varmistetaan ihmisoikeuksien keskeinen sija kaikilla kriisinhallinnan ja konfliktineston osa-alueilla, kuten YTPP-operaatioiden, turvallisuusalan uudistusten ja sovittelun välillä. Erityistä huomiota kiinnitetään siviilien suojeluun, tasa-arvoon ja lasten asemaan aseellisissa konflikteissa.
- g. Laaditaan ihmisoikeuksia koskeva huolellisuusvelvoitteen mukainen EU:n toimintapolitiikka, jolla varmistetaan, että EU:n turvallisuusalan tuki on soveltuvin osin kansainvälisen ihmisoikeuksia koskevan ja humanitaarisen oikeuden mukaista, myös YTPP-operaatioiden yhteydessä.
- h. Jatketaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta koskevien erityisten koulutusmoduulien tarjoamista kolmansien maiden asevoimille EU:n sotilaskoulutusoperaatioissa ja sisällytetään niihin tarvittaessa erityisiä lastensuojelua koskevia koulutusmoduuleja.

3. MAAILMANLAAJUISEN IHMISOIKEUS- JA DEMOKRATIAJÄRJESTELMÄN EDISTÄMINEN

Maailmanlaajuisen ihmisoikeus- ja demokratiajärjestelmän edistäminen on keskeinen osa EU:n sitoutumista monenvälisyyden vahvistamiseen. EU reagoi muuttuvaan kansainväliseen toimintaympäristöön strategisesti niin, että se vahvistaa johdonmukaisuuttaan ja yhtenäisyyttään monenvälisillä foorumeilla, laajentaa ja syventää kahdenvälisiä kumppanuuksiaan ja muodostaa uusia alueiden välisiä koalitioita.

3.1. Monenvälinen yhteistyö

- a. Luodaan joustavampi ja vahvempi kumppanien verkosto ja osallistutaan siihen muun muassa valikoivan asiakohdaisen ihmisoikeuksia ja demokratiaa edistävän toiminnan avulla. Pyritään tavoittamaan uusia kumppaneita, priorisoimaan koalitioiden muodostamista alueellisten ja alueiden välisten ryhmien kanssa valikoitujen ihmisoikeuspäätöslauselmien pohjalta ja vahvistamaan yhteyksiä samanmielisiin maihin.
- b. Tehdään maakohtaisia tai temaattisia päätöslauselmia koskevaa varhaisvaiheen yhteistyötä kaikkien YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenten kanssa, etenkin niiden kanssa, jotka eivät ole EU:n kanssa samaa mieltä tietyistä päätöslauselmista.
- c. Tehostetaan strategista yhteistyötä YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimiston kanssa sekä keskustasolla että paikallistoimistojen tasolla. Tuetaan ihmisoikeusvaltuutetun toimiston riippumattomuutta sen edistäessä ja seuratessa ihmisoikeuksia ja valtavirtaistaessa ihmisoikeudet koko YK-järjestelmässä.
- d. Lujitetaan ihmisoikeusneuvoston asemaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisen kunnioittamisen vaalijana, myös käsittelemällä tilanteita, joissa ihmisoikeuksia loukataan. Tuetaan YK:n ihmisoikeusneuvoston tehokkuutta ja vaikuttavuutta ja varmistetaan paremmat yhteydet YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean työhön ja synergia muiden monenvälisten ja alueellisten ihmisoikeusfoorumien kanssa.

- e. Tuetaan kansalaisjärjestöjen merkityksellistä osallistumista monenvälisille ja alueellisille ihmisoikeusfoorumeille ja toteutetaan sekä julkisia että kahdenvälisiä toimia kaikenlaisten YK:n kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvien kostotoimien torjumiseksi joko paikan päällä tai monenvälisillä foorumeilla.
- f. Tuetaan YK:n pääsihteerin esittämän ihmisoikeuksia koskevan toimintakehotuksen tehokasta täytäntöönpanoa.
- g. Edistetään ihmisoikeuksia monialaisena prioriteettina YK:n uudistusten jatkuvassa toimeenpanossa ja tehostetaan YK:n järjestöjen kanssa tehtävää strategista yhteistyötä. Tehostetaan myös YK:n rauhanoperaatioiden työtä ja valmiuksia varmistaa ihmisoikeuksien suojelu ja edistäminen.
- h. Tehdään yhteistyötä Kansainvälisen valuuttarahaston, Maailmanpankin ja muiden monenvälisten ja alueellisten kehityspankkien ja -instituutioiden kanssa hyvän hallintotavan, vastuuvollisuuden ja avoimuuden edistämiseksi ja vahvistetaan näin ihmisoikeuksien ja demokratian tehokkaan edistämisen puitteita.

3.2 Alueelliset kumppanuudet

- a. Vahvistetaan kumppanuutta Euroopan neuvoston (Venetsian komissio ja ihmisoikeusvaltuutettu mukaan luettuina) ja Etyjin kanssa, jotta johdonmukaisuutta ja täydentävyyttä voitaisiin parantaa valikoidun ja monipuolisen yhteistyön avulla.
- b. Vahvistetaan alueellista yhteistyötä Afrikan unionin, Amerikan valtioiden järjestön, Kaakkois-Aasian maiden liiton, Aasia–Eurooppa-kokouksen, Arabiliiton ja Islamilaisten maiden yhteistyöjärjestön kanssa.
- c. Tuetaan ja kannustetaan vertaisoppimista alueellisissa ihmisoikeusinstituutioissa, mukaan lukien ihmisoikeustuomioistuimissa ja ihmisoikeusinstituutioiden riippumattomissa verkostoissa.

3.3 Kahdenvälinen yhteistyö

- a. Varmistetaan yhteydet ja synergia EU:n kahdenvälisten suhteiden (mukaan lukien poliittiset, ihmisoikeus- ja alakohtaiset politiikkavuoropuhelut, vaalivaltuuskunnat, ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien seuranta GSP-järjestelmän mukaisesti sekä vapaakauppasopimusten mukainen työntekijöiden oikeuksia koskeva työ) ja sen monenvälisen tason toimien välillä. Keskitytään edelleen jatkotoimiin.
- b. Yksilöidään konkreettisia toimia kullakin ihmisoikeusvuoropuhelun kierroksella ja kumppanimaiden kuulemisissa, ottaen erityisesti huomioon GSP+- ja EBA-menettelyjen seurantatavoitteet vuoropuheluissa GSP-edunsaajamaiden kanssa, ja seurataan näiden toimien toteutusta.
- c. Vahvistetaan ihmisoikeusmääräysten täytäntöönpanoa EU:n kauppapolitiikassa muun muassa soveltamalla GSP-järjestelmää ja edistämällä työntekijöiden oikeuksia vapaakauppasopimusten yhteydessä. Käytetään seurantamekanismien koko potentiaalia ja lisätään edelleen avoimuutta ja tietoisuutta sekä yhteydenpitoa sidosryhmien kanssa.
- d. Hyödynnetään täysimääräisesti poliittisten ja alakohtaisten politiikkavuoropuhelujen, myös budjettitukea koskevien vuoropuhelujen, välistä synergiaa ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion edistämiseksi kumppanimaissa.
- e. Sovelletaan ihmisoikeusperiaatteita ja -normeja EU:n kahdenvälisessä ja alueellisessa yhteistyössä päivittämällä ihmisoikeuksia koskevaan välineistöön sisältyvää menetelmää eli oikeusperustaista, kaikki ihmisoikeudet käsittävää lähestymistapaa EU:n kehitysyhteistyössä⁷.

3.4 Kansalaisyhteiskunta ja kansalliset ihmisoikeusinstituutiot

- a. Syvennetään yhteistyötä riippumattoman ja moniarvoisen kansalaisyhteiskunnan, myös ruohonjuuritason kansalaisjärjestöjen, ihmisoikeuspuolustajien, työmarkkinaosapuolten, työntekijäjärjestöt mukaan luettuina, riippumattomien mediajärjestöjen ja toimittajien, tiedemaailman, oikeusalan ammattilaisten, uskonnollisten toimijoiden ja humanitaaristen järjestöjen, kanssa ja lisätään niille annettavaa tukea, jotta voidaan puolustaa niiden oikeutta harjoittaa tehtäviään ilman minkäänlaista pelottelua, syrjintää tai väkivaltaa.

⁷ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%209489%202014%20INIT>.

- b. Tuetaan riippumattomia kansallisia ihmisoikeusinstituutioita ja -elimiä sekä oikeusasiamiehiä ja tasa-arvoelimiä Pariisin ja Venetsian periaatteiden mukaisesti ja toimitaan niiden kanssa muun muassa ottaen ne mukaan ihmisoikeusvuoropuheluihin.
- c. Edistetään jäseneltyä ja säännöllistä vuoropuhelua valtiollisten toimijoiden, kansalaisyhteiskunnan (myös työmarkkinaosapuolten) ja kansainvälisen yhteisön välillä keskittyen jatkotoimiin.
- d. Tuetaan ja lujitetaan pitkän aikavälin kumppanuuksia ja yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, ihmisoikeuksien puolustajien ja yhteiskunnallisten liikkeiden kanssa, myös hyödyntämällä täysimääräisesti mahdollisuuksia rahoittaa ruohonjuuritason järjestöjä, muun muassa eurooppalaisen demokratia rahaston välityksellä.

3.5 Liiketoiminta-ala

- a. Tiivistetään yhteistyötä kansainvälisillä foorumeilla ja kumppanimaiden kanssa, jotta voidaan aktiivisesti edistää ja tukea maailmanlaajuisia pyrkimyksiä panna täytäntöön yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n ohjaavat periaatteet. Tämä tapahtuu muun muassa edistämällä kansallisten toimintasuunnitelmien kehittämistä ja toteutusta jäsenvaltioissa ja kumppanimaissa, viemällä eteenpäin asiaankuuluvia huolellisuusvelvoitetta koskevia normeja ja työstämällä kattavaa EU:n kehystä ohjaavien periaatteiden täytäntöönpanoa varten, jotta voidaan vahvistaa EU:n tason toimien koordinoitua ja johdonmukaisuutta.
- b. Tehdään liiketoiminta-alan kanssa yhteistyötä ihmisoikeuksien, korruption vastaisten toimien, vastuullista yritystoimintaa koskevien parhaiden käytäntöjen, yritysten yhteiskuntavastuun, huolellisuusvelvoitteen, vastuuvollisuuden ja oikeussuojakeinojen saatavuuden ylläpitämiseksi ja edistämiseksi osallistavalla tavalla (esimerkiksi toimitusketjut, lapsityövoiman nollatoleranssi).
- c. Tuetaan monia sidosryhmiä käsittäviä prosesseja yritystoimintaa, ihmisoikeuksia ja huolellisuusvelvoitetta koskevien normien laatimiseksi, täytäntöönpanemiseksi ja vahvistamiseksi, ja tehdään yhteistyötä kehityspankkien ja kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. Edistetään alueellisia hankkeita, vertaisoppimista ja hyvien käytäntöjen vaihtoa ja kansainvälisesti tunnustettuja suuntaviivoja ja mekanismeja, joita ovat esimerkiksi yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n ohjaavat periaatteet, OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille ja ILO:n kolmikantainen periaatejulistus monikansallisista yrityksistä ja sosiaalipolitiikasta.

- d. Tuetaan edunvalvontatyötä ja luodaan edellytykset yritysten yhteistyölle kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuspuolustajien kanssa ihmisarvoisten työpaikkojen luomisessa, kestävässä kehityksessä sekä naisten yrittäjyydessä ja heidän taloudellisessa voimaannuttamisessaan kautta koko toimitusketjun.
- e. Kehitetään välineitä ja laaditaan koulutusmateriaaleja yritystoiminnasta ja ihmisoikeuksista, vastuullisesta yritystoiminnasta, yksityisen ja julkisen sektorin välisestä vuoropuhelusta ja huolellisuusvelvoitteesta, jotta EU:n edustustot voivat tehostaa yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevaa työtään.

3.6 Kansainvälisen ihmisoikeuksia koskevan ja humanitaarisen oikeuden noudattaminen

- a. Tehostetaan YK:n ihmisoikeussopimuksilla perustettujen elinten järjestelmää ja ILO:n normien valvontamekanismia.
- b. Tuetaan ihmisoikeuksien edistämistä ja suojelua koskevien kansainvälisten ja alueellisten mekanismien, mukaan lukien yleisen määräaikaisarvioinnin suositukset ja YK:n sopimuselinten loppupäätelmät, tehokasta soveltamista.
- c. Edistetään ja tuetaan edelleen aloitteita, joilla vahvistetaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista ja suojataan humanitaarista toimintatilaa. Varmistetaan neuvoston määrittelemien kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja kansainvälistä rikosoikeutta koskevien EU:n kantojen täytäntöönpano ja lisätään tähän liittyvien EU:n toimien näkyvyyttä ja johdonmukaisuutta muun muassa strategisen tiedotuksen ja tietämyksen siirron avulla.
- d. Tuetaan Kansainvälistä rikostuomioistuinta keskeisenä tekijänä rankaisemattomuuden torjunnassa kaikkein vakavimpien, kansainvälistä yhteisöä eniten koskettavien rikosten osalta, ja luodaan verkostoja Rooman perussäännön yleismaailmallisuuden ja loukkaamattomuuden edistämiseksi.

4. UUDET TEKNOLOGIAT: MAHDOLLISUUKSIEN HYÖDYNTÄMINEN JA HAASTEIDEN RATKAISEMINEN

Ihmisoikeuksia on noudatettava niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin. Uusien teknologioiden on oltava ihmiskeskeisiä ja niissä on otettava ihmisoikeudet huomioon. Uusilla teknologioilla voidaan merkittävästi vaikuttaa ihmisoikeuksien ja demokratian suojeluun ja edistämiseen esimerkiksi helpottamalla ja tehostamalla yleisön osallistumista, lisäämällä julkisten palvelujen saatavuutta, helpottamalla loukkausten ja väärinkäytösten dokumentointia ja tukemalla verkkoaktivismia. Näillä teknologioilla voi kuitenkin olla myös kielteisiä vaikutuksia, kuten disinformaation ja vihapuheen levittäminen, uusien väkivallan muotojen mahdollistaminen, yksityisyyttä koskevan oikeuden loukkaukset ja rikkomukset, tiettyjen laittomien sisältöjen, kuten lasten hyväksikäyttöön liittyvien sisältöjen, saatavuuden helpottuminen, sananvapautta rajoittava ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia kaventava laajamittainen valvonta sekä syrjinnän ja rakenteellisen eriarvoisuuden vahvistuminen. Näitä mahdollisia kielteisiä vaikutuksia on ehkäistävä ja torjuttava.

4.1 Valmiuksien kehittäminen ja tehokas seuranta

- a. Tehdään yhteistyötä valtioiden, monenvälisen instituutioiden, kuten YK:n järjestöjen, kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja asiantuntijoiden kanssa analyysien ja parhaiden käytäntöjen jakamiseksi ja tarvittaessa toimien sopimiseksi siitä, miten ihmisoikeuskehyksiä pannaan täytäntöön ja miten demokratiaa tuetaan digitaalisella aikakaudella.
- b. Annetaan valmiuksia lisäävää ja muuta tukea, jotta kansalliset viranomaiset voivat tehokkaasti laatia ja soveltaa asiaa koskevia kansainvälisiä verkossa sovellettavia normeja (esimerkiksi lasten suojelusta ja vihapuheen torjunnasta) ja käyttää tähän tarkoitukseen datatutkijoita ja muita alan asiantuntijoita. Suojelun puutteellisuuden välttämiseksi digitaaliasioita koskevissa kansallisissa laeissa ja asetuksissa olisi otettava huomioon ihmisoikeuksia koskeva kansainvälinen oikeus.
- c. Edistetään keskustelua ja toimia uusien teknologioiden, tekoäly mukaan luettuna, tarjoamien mahdollisuuksien maksimoimiseksi, seuraten samalla valppaasti niiden ihmisoikeuksille ja demokratioille mahdollisesti aiheuttamia uhkia sekä kansainvälisellä että maatasolla.

- d. Vaihetaan disinformaation, vihapuheen sekä ääriajatteluun perustuvan ja terroristisen sisällön torjumiseen liittyviä parhaita käytäntöjä ja saatuja kokemuksia, kuten verkkomedian lukutaitoa ja digitaalisia taitoja koskevia käytäntöjä, huolehtien samalla ihmisoikeusnormien noudattamisesta. Huolehditaan yhdessä verkkoalustojen, kuten sosiaalisen ja digitaalisen median kanssa siitä, että niissä pidetään tärkeänä kehittää itsesääntelyyn perustuvia ennakoivia toimintamalleja verkossa esiintyvän disinformaation torjumiseksi ja luoda ihmisoikeudet täysin huomioivia vastuullisuus- ja avoimuusnormeja.
- e. Tarkastellaan kolmansien maiden tieto- ja viestintäteknikkaan liittyviä sääntelyllisiä ja muita lähestymistapoja, joilla voidaan edistää ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Edistetään parhaiden käytäntöjen kansainvälistä vaihtoa ihmisoikeuksia kunnioittavista teknisistä määräyksistä.
- f. Lisätään EU:n henkilöstön vaihtoja ja laaditaan sen käyttöön koulutuksia digitaalitekniikoiden ja tekoälyn käytöstä ja niiden vaikutuksista ihmisoikeuksiin ja demokraattisiin prosesseihin kolmansissa maissa ja siitä, miten EU voi lieventää riskejä ja hyötyä mahdollisuuksista.

4.2 Ihmisoikeuksien ja demokratian edistäminen digitaalitekniikan ja tekoälyn käytössä

- a. Osallistutaan sellaisten asiaankuuluvien kehysten ja kansainvälisten normien laatimiseen, arviointiin ja täytäntöönpanoon, joilla turvataan ihmisoikeudet ja demokratia digitaaliympäristössä, kuullaan kattavasti muun muassa teknologiayrityksiä, alustojen tarjoajia, tiedemaailmaa ja kansalaisyhteiskuntaa sekä tehdään niiden kanssa laajaa yhteistyötä. Edistetään asianmukaisia huolellisuusvelvoitteita, riskinhallintasuunnitelmat mukaan lukien, ja tehokasta ihmisoikeusvaikutusten arviointia.
- b. Osallistutaan monia sidosryhmiä käsittäviin prosesseihin, joissa keskitytään verkkokehysten ihmisoikeuslittuvuuteen esimerkiksi pyrkimällä siihen, että teknologiayritykset edistävät aktiivisemmin ihmisoikeuksia ja demokratiaa palveluissaan ja toiminnassaan.

- c. Suojellaan yksilön oikeutta yksityisyyteen ja tietosuojaan, myös digitaalisessa ympäristössä ja viranomaisten suhteettoman laajan tiedonsaannin ja valvonnan yhteydessä. Edistetään lähentymistä kohti korkeatasoista suojelua ottaen huomioon myönteiset esimerkit, kuten yleinen tietosuoja-asetus. Edistetään liittymistä tietosuojasta tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen.
- d. Edistetään EU:n toimia ja tuetaan maailmanlaajuisia ja alueellisia pyrkimyksiä varmistaa, että uusien teknologioiden, myös tekoälyn, tutkimuksessa, suunnittelussa, kehittämisessä, käyttöönotossa, arvioinnissa ja käytössä kunnioitetaan ihmisoikeuksia, mukaan lukien oikeus tehokkasiin oikeussuojakeinoihin, ja demokratian periaatteita EU:n oman kehittyvän eettistä tekoälyä koskevan lähestymistavan pohjalta⁸.
- e. Edistetään avointa, vapaata ja turvallista internetiä muun muassa valvomalla internetin sulkemisia, verkkoympäristössä tapahtuvaa sensurointia ja sellaisia digitaalisia käytäntöjä, jotka johtavat laajamittaiseen mielivaltaiseen valvontaan. Samalla tuetaan toimia, joilla suojellaan sananvapautta sekä tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta verkkoympäristössä. Tehostetaan toimia uusien teknologioiden kansalaisyhteiskunnalle tuomien etujen hyödyntämiseksi kiinnittäen erityistä huomiota ihmisoikeuspuolustajiin ja toimittajiin kohdistuvien riskien vähentämiseen.
- f. Edistetään teknologioiden esteettömyyttä kaikkien, myös vammaisten henkilöiden ja muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, keskuudessa jo uusien teknologioiden suunnitteluvaiheessa ja ottaen huomioon kaikki alat, myös opetusala.
- g. Varmistetaan avoimuus ja vastuuvellisuus oikeudellisiin menettelyihin liittyvässä teknologian käytössä, mukaan lukien laillinen pääsy todistusaineistona käytettyyn sähköiseen aineistoon, luotettavat tietoturvamekanismit ja sähköisen oikeuden laitosten tehokas julkinen valvonta.

⁸ Ks. komission valkoinen kirja Tekoälystä – Eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen, COM (2020) 65 final, 19.2.2020.

5. TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN YHTEISTYÖN AVULLA

Tämän toimintasuunnitelman ansiosta EU voi vastata uusiin haasteisiin kohdennetuilla ja koordinoituilla toimilla. Sen toteutuksesta ja seurannasta olisi käytävä laajaa vuoropuhelua sidosryhmien kanssa. EU:n toimielimet ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä toimintasuunnitelman toteuttamiseksi noudattaen yhdenmukaista lähestymistapaa perussopimusten mukaisten toimivaltuuksiensa mukaisesti ja vaihtavat hyviä käytäntöjä ja tietoja. Ihmisoikeuksista vastaava Euroopan unionin erityisedustaja on keskeinen poliittinen toimija ja tärkeässä asemassa ohjaamassa toimintasuunnitelman toteutusta kestävästi edistyksen aikaansaamiseksi. Euroopan parlamentilla on erityinen rooli ja merkitys ihmisoikeuksien edistämiseksi ja demokratian tukemisessa. EU:n edustustot ja toimistot, YTPP-operaatiot sekä jäsenvaltioiden suurlähetystöt ovat johtavassa asemassa ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi sekä demokratian tukemisessa ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa maatasolla. Maailmanlaajuiset, EU:hun sijoittautuneet ja kansalliset kansalaisjärjestöt ovat myös keskeisiä kumppaneita.

5.1 Julkisuusdiplomatia ja strateginen viestintä

- a. Luodaan toimivia sosiaalisen median verkostoja osallistumisen ja sisällön jakamisen vahvistamiseksi, jotta tietoisuus lisääntyisi ja mielipiteiden muuttumista edistettäisiin.
- b. Tiedotetaan asiaankuuluvista politiikoista ja aloitteista ottamalla huomioon kansalaisten näkemykset ja paikalliset kielet ja soveltamalla kampanjatyylisiä temaattista lähestymistapaa.
- c. Yksilöidään keinoja, joilla voidaan mitata julkisuusdiplomatian ja kampanjoiden tehokkuutta, ja kehitetään onnistunutta sisältöä ja vuorovaikutuskanavia edelleen kansalaisten kanssa viestimiseksi.
- d. Tunnistetaan ja edistetään edelleen Hyviä ihmisoikeustarinoita -aloitteen kaltaista toimintaa ja hyödynnetään sen tarjoamia mahdollisuuksia tuottaa ihmisoikeuksien ja demokratian alalla lisää myönteisiä muutoksia paikan päällä.

5.2. Toteutus, valvonta ja arviointi

Tähän toimintasuunnitelmaan sisältyvien toimien toteuttamisessa käytetään seuraavia keinoja:

poliittiset vuoropuhelut, ihmisoikeusvuoropuhelut, alakohtaiset politiikkavuoropuhelut, GSP+- ja Kaikki paitsi aseet (EBA) -menettelyjen mukaiset tarkkailukäynnit, vaalitarkkailu ja vaalien jälkiseuranta, yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) siviili- ja sotilasoperaatiot, asiaankuuluvien EU:n ihmisoikeussuuntaviivojen ja erityisten välineiden käyttö temaattisten tavoitteiden saavuttamiseksi, neuvoston päätelmät, YK:n ihmisoikeusneuvoston ja YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean päätöslauselmat, temaattiset ja maantieteelliset rahoitusvälineet (asiaan liittyvät ohjelmat ja hankkeet), joustava tuki ihmisoikeuksille ja demokratialle, suora tuki ihmisoikeuspuolustajille, oikeudenkäyntien seuranta, YK:n keskeisten ihmisoikeussopimusten, ILO:n keskeisten yleissopimusten, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muiden asiaankuuluvien yleissopimusten ja valinnaisten pöytäkirjojen ratifioinnin ja täytäntöönpanon edistäminen, päätöslauselmat ihmisoikeusloukkauksista ja -rikkomuksista; kohdennettu koulutus EU:n edustustohenkilöstölle, julkisuusdiplomatia ja kohdennetut kampanjat, konferenssit ja muut tapahtumat, vuoropuhelu kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa sekä rajoittavat toimenpiteet.

EU:n vuosikertomus ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa

Aikataulu: vuosittain alkaen kesäkuusta 2021

- a. Seurataan tämän toimintasuunnitelman toimeenpanon ja siihen sisältyvien toimien oikea-aikaisen toteuttamisen edistymistä, ottaen kestävä kehityksen tavoitteet täysimääräisesti huomioon, erityisesti ihmisoikeuksia ja demokratiaa maailmassa koskevan EU:n vuosikertomuksen aihekohtaisen osan avulla. Mukautetaan vuosikertomuksen rakennetta niin, että ensisijaisten toimien toteuttaminen voidaan ottaa huomioon ja että seurannalle voidaan luoda puitteet.

Väliarviointi

Aikataulu: kesäkuu 2023

- b. Tehdään toimintasuunnitelman toteutuksen väliarviointi, johon osallistuvat jäsenvaltiot ja kansalaisyhteiskunta, ja hyödynnetään sen tuloksia tulevassa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa toimintasuunnitelmassa.

Loppuarviointi

Aikataulu: kesäkuu 2025

- c. Tehdään toimintasuunnitelman toteutuksen loppuarviointi, johon osallistuvat jäsenvaltiot ja kansalaisyhteiskunta.

Toteutus ja seuranta EU:n jäsenvaltioiden kanssa

Aikataulu: koko toteuttamisaikana

- d. Käydään säännöllistä keskustelua neuvoston kanssa parhaista käytännöistä samoin kuin vuosittaisia keskusteluja EU:n toimielinten ja jäsenvaltioiden edistymisestä toimintasuunnitelman toteuttamisessa sekä sitä koskevista suunnitelmista ja prioriteeteista, muun muassa EU:n ihmisoikeussuuntaviivojen täytäntöönpanoa koskevien keskustelujen yhteydessä. Näiden keskustelujen tuloksia käytetään laadittaessa tulevaa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevaa EU:n toimintasuunnitelmaa.

EU:n ihmisoikeussuuntaviivat

Aikataulu: tarvittaessa

- e. Tarkistetaan tarvittaessa EU:n ihmisoikeussuuntaviivoja, erityisesti kolmansien maiden kanssa käytäviä ihmisoikeusvuoropuheluita koskevia EU:n suuntaviivoja.

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat maakohtaiset strategiat

Aikataulu: vuoden 2021 alkupuoli

- f. Varmistetaan, että EU:n edustustojen ja jäsenvaltioiden suurlähetystöjen paikan päällä laatimat maakohtaiset ihmisoikeus- ja demokratiastrategiat ilmentävät toimintasuunnitelman ensisijaisia toimia, ottaen huomioon maakohtaiset tilanteet.

Euroopan parlamentti

Aikataulu: koko toteuttamisaikana

- g. Toimitaan sellaisten Euroopan parlamentin päätöslauselmien ja keskustelujen pohjalta, jotka ovat merkityksellisiä toimintasuunnitelman toteuttamisen kannalta.

Kansalaisyhteiskunnan kuuleminen

Aikataulu: vuosittain alkaen kesäkuusta 2021

- h. Tehdään säännöllisesti yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa toimintasuunnitelman yleisessä toteuttamisessa ja järjestetään vuotuisia kuulemisia.

Oikeusperustaisen lähestymistavan metodi

Aikataulu: 2024

- i. Laajennetaan päivitettyyn välineistöön sisältyvän menetelmän eli oikeuksiin perustuvan, kaikki ihmisoikeudet käsittävän EU:n kehitysyhteistyötä koskevan lähestymistavan soveltamisalaa niin, että sitä sovelletaan kaikkiin EU:n ulkoisen toiminnan ohjelmiin, ja kehitetään edelleen oikeusperustaisia yhteisiä aloitteita jäsenvaltioiden kanssa, myös yhteisen ohjelmasuunnittelun avulla.